

Dorożka

Kategorie: Przedmioty

Dorożki konne wykorzystywane były w celach transportowych na potrzeby różnych wydziałów administracji żydowskiej. W sierpniu 1942 r. po getcie poruszało się 10 dorożek transportowych, nie licząc pogotowia ratunkowego dysponującego 2 lub 3 pojazdami tego typu. Każdy pojazd miał z boku kozła białą tablicę informacyjną z nazwą instytucji, do której należał. Dorożki, podobnie jak wozy konne, służyły do transportu niemogących się poruszać o własnych siłach przesiedleńców z Rzeszy i Protektoratu, przybyłych do getta oraz w trakcie deportacji z getta. Sporadycznie z tego środka transportu korzystała [Służba Porządkowa](#) podczas akcji lub w celu dostarczenia więźniów na stracenie (vide [Egzekucje](#)). W getcie uprawnieni do używania indywidualnych środków transportu byli nieliczni wysocy urzędnicy administracji oraz przedstawiciele niemieckich instytucji i władz. Zgodnie z zarządzeniem kierownika Wydziału [Wydziału Transportowego](#), zabroniono przewożenia dorożkami osób prywatnych pod groźbą grzywny w wysokości 100 mk. Zaznaczono przy tym, że możliwe są „sporadyczne przewozy”. Dorożka stała się jednym z symboli władzy [Przełomowego Starego Żydów](#) Mordechaja Chaima Rumkowskiego. Poruszał się nią po getcie i wyjeżdżał z niego do Litzmannstadt (vide):

„[...] Gdy cię jakaś chęćka skusi
Wszystko Rumkowski potwierdzić musi
Rolę nie byle jaką gra
Własną dorożkę ma
Wielki to pan, wielka figura
Co inni nie potrafią, on wskóra [...]”¹.

Dorożka Rumkowskiego ciągnięta była przez konia maści tarantowatej o imieniu Bogdan.

W języku getta słowo „dorożka” stało się symbolem wyższości, a także dystansu, jaki dzielił zwykłych mieszkańców getta od najwyższych urzędników:

„[...] I siedzą w dorożkach Żydzi dygnitarze
I ledwo się wloką w łachmanach nędzarze [...]”².

W jednym z reportaży, [Józef Żelkowicz](#) opisał to zjawisko: „Dwie wyjątkowo niepopularne figury w getcie to [Henryk] Kaufman (vide), komendant straży pożarnej, mający opinię pijaka i durnia, oraz wachmajster Siemiatycki (vide), który ostatnio bardzo «urósł» i zaczął jeździć dorożką... Ogół nie znosi, jak ktoś rozbija się po getcie, «rozwalony» w dorożce”³.

Własne dorożki poza Rumkowskim posiadali także m.in. [Leon Rozenblat](#), [Aron Jakubowicz](#) i Dora Fuchs.

Adam Sitarek

Przypisy

1. M.G., Pan Prezes Rumkowski [w:] Oblicza getta. Antologia tekstów z getta łódzkiego, red. Krystyna Radziszewska, Ewa Wiatr, Łódź: Wydawnictwo UŁ, 2018. s. 359.
2. M.G., Getto [w:] Oblicza getta..., s. 357;
3. J. Żelkowicz, W getcie może zdarzyć się wszystko [w:] Oblicza getta..., s. 97.

Źródła

Encyklopedia, s. 216-217, Transportabteilung; Kronika, t. 1, s. 146, 29.03.1941; s. 237, 241, 16-26.07.1941; s. 241, 21.07.1941; s. 321, listopad 1941; t. 2, s. 42, luty 1942; s. 61, marzec 1942; s. 141, 6.05.1942; s. 286, 6-7.06.1942; s. 438, 8.08.1942; s. 447, 13.08.1942; t. 3, s. 184, 27.04.1943; s. 265, 8.06.1943; s. 374, 2.08.1943; s. 452, 6.09.1943; t. 5, Fragment opracowania Wydziału Archiwum „Bałucki Rynek”, s. 77;

O. Rosenfeld, Dziennik [w:] Oblicza getta. Antologia tekstów z getta łódzkiego, red. Krystyna Radziszewska, Ewa Wiatr, Łódź: Wydawnictwo UŁ, 2018, s. 36.

Tagi

administracja żydowska

Data aktualizacji: 31-07-2026

Data dodania: 17-09-2025